

Latvijas Universitātes
Pedagoģijas, psiholoģijas mākslas fakultātes
Izglītības zinātņu nodaļa

DIPLOMDARBS

Alfabēta spēļu grāmatas vizuāli stilistiskie aspekti
Visual stylistic aspects of the alphabet game book

Autore: **Sabīne Glezberga**

Studentu apliecības Nr.: **sg15028**

Darba vadītāja: **Mag. Agata Muze**

Rīga 2019

ANATOCIJA

Mūsdienās bērnus ir grūti uzrunāt ar vienkāršām grāmatām. Darba autores mērķis ir izveidot radošu bērnu grāmatu, kas spētu veicināt alfabēta apguvi.

Hipotēze: Bērna motivācija apgūt alfabētu paaugstinās, ja grāmata ir radoša ar bērnam saprotamām ilustrācijām.

Darba mērķis: Izveidot radošu bērnu alfabēta grāmatu, kura veicinātu tā apguvi.

Darba teorētiskajā un empīriskajā daļā mērķis ir apkopot informāciju par grāmatu ilustrāciju tehnikām un to pielietojumiem alfabēta apgūvē.

Diplomdarbs sastāv no ievada, teorētiskās, empīriskās, radošās nodaļas un apakšnodaļām, secinājumiem un pielikuma. Darba kopējais apjoms ir 51 lapa. Literatūras sarakstā ir 13 grāmatu resursi un 14 interneta resursi.

Atslēgvārdi: Alfabēta spēļu grāmata, ilustrācijas, dizains

ABSTRACT

Nowadays, it is difficult to address children with a simple book. The aim of this work is to create a creative children's book, that can promote learning process of alphabet.

Hypothesis: Children's motivation to learn alphabet will be promoted, if alphabet book is creative and with understandable illustrations for them.

Aim of the work: To create creative children's alphabet book, that can promote learning process of alphabet.

The main aim of theoretical and empirical part of work is to gather information regarding illustration techniques and their application in alphabet books.

The thesis consists of introductory, theoretical, empirical, creative chapters and subchapters, conclusions and annex. In total work consist of 51 pages. List of literature includes 13 book resources and 14 internet resources.

Keywords: Alphabet book, illustrations, design

SATURS

ANATOCIJA	2
ABSTRACT	3
IEVADS	5
TEORĒTISKĀ DAĻA.....	6
Latviešu grāmatu attīstības vēsture.....	6
Alfabēts	7
Grafika.....	11
Bērnu grāmatu ilustrāciju tehnikas	14
Krāsas	19
Galvenie secinājumi	21
EMPĪRISKĀ DAĻA.....	22
Bērnu grāmatu analīze	22
Izpētes analīze par alfabēta grafiskajiem materiāliem bērnodārzos	33
Galvenie secinājumi	36
RADOŠĀ DARBA APRAKSTS	37
Grāmatas tehniskais noformējums	38
Grāmatas ilustrāciju izveide.....	39
Kabatiņā ievietojamie materiāli.....	40
Planšetes.....	43
EKONOMISKIE APRĒĶINI	44
SECINĀJUMI.....	45
LITERATŪRAS SARAKSTS	46
Grāmatu materiāli	46
Interneta resursi	47
Vizuālie materiāli	48
PIELIKUMS	50

IEVADS

Alfabēts ir svarīga dzīves sastāvdaļa, jo ar tā palīdzību tiek apgūti burti, rakstība un lasīt prasme. Mūsdienās bērnus ir grūti uzrunāt ar vienkāršām grāmatām. Tādēļ autore vēlējas izveidot radošu bērnu grāmatu, kas veicinātu alfabēta apguvi.

Darba gaitā tika veikta alfabētu grāmatu (bērniem no 3 – 5 gadiem) analīze, lai noskaidrotu to radošumu.

Pētījuma objekts: Radošās alfabēta grāmatas.

Hipotēze: Bērna motivācija apgūt alfabētu paaugstinās, ja grāmata ir radoša ar bērnam saprotamām ilustrācijām.

Darba mērķis: Izveidot radošu bērnu alfabēta grāmatu, kura veicinātu alfabēta apguvi.

Darba uzdevums veikt:

- Alfabēta grāmatu literatūras, ilustrāciju tehniku un krāsu izpēti un analīzi;
- Alfabēta grāmatu analīzi;
- Izpēti par izplatītākajām metodēm alfabēta apguvei bērnudārzā;
- Apkopotās informācijas analīzi un secinājumu formulēšanu;
- Alfabēta grāmatas izveidi;

TEORĒTISKĀ DAĻA

Latviešu grāmatu attīstības vēsture

“18.gs.otrajā pusē un 19.gs.sākumā iespied papīrus Latvijā ražoja papīra manufaktūrās. 19.gs. 20.gados dzimniecisko manufaktūru vietā izveidojās vairākas kapitālistisku fabriku. Papīru lielākoties importēja no ārzemēm, pārsvarā no Holandes. Lētu papīrus ievada no Krievijas.

Vidzemē un Kurzemē latviešu grāmatās lietoja gotiskos, jeb fraktūras burtus. Gadu desmitu gaitā bija vērojama pakāpeniska burtu izmēra samazināšanās, jo pieaugušo vidū bija aizvien vairāk tādi cilvēki, kas apguva lasīt māku jau bērnībā.

Liela daļa ilustrācijas latviešu grāmatās joprojām bija kokgriezuma tehnikā, bet bija vērojama arī vara grebumi un kodinājuma tehnikas. Litogrāfija kā ilustrāciju tehnika latviešu grāmatās konstatēta 19.gs. padesmitajos gados.

Latviešu grāmatniecībā, tipogrāfiski iespiesti vāki konstatēti 19.gs. sākumā - kalendāriem, daiļliteratūrai, lauksaimniecības grāmatām. Uz tām bija vērojamas ornamenta apmales, reizēm ar vinjeti – puķu grozu, gadalaiku alegoriju tās vidū u.t.t., taču nosaukumi grāmatām vēl bieži trūka.

Pirmā zināmā, ar attēliem esoša latviešu grāmata bija 16. gadsimta beigās.- 1586.gadā. Ar laiku sāka parādīties aizvien vairāk Rīgā izdotas reliģiskās grāmatas ar ilustrācijām.”¹

¹ Stendera Gotharda Frīdriha ābeču faksimilu pielikums "Jauna ABC UN LASĪŠANAS MĀCĪBA", 70-71lpp.

Alfabēts

Alfabēts ir noteiktā secībā sakārtots grafisku zīmju kopums (burtu), valodas skaņu, retāk zilbju, attēlojums rakstībai.²

Liela daļa mūsdienu raksta sistēmas izveidojušās no fenīciešu alfabēta. Kā zināms, Ēģiptē katrs hieroglifs sākumā nozīmēja veselu vārdu: vēlāk ar rakstu zīmēm sāka apzīmēt arī atsevišķus balsienus, lielāko tiesu gan tikai pirmatnējo hieroglifu papildināšanai (piemēram dažādu gramatisko formu izteikšanai). Fenīciešu alfabētu varēja viegli pielāgot citām valodām un tas strauji izplatījās.³ Fenīciešu raksts bija skaņu raksts: katra rakstu zīme jeb burts atbilda savai valodas skaņai, vienīgais trūkums bija, ka rakstot neapzīmēja patskaņus. Vārda nozīmi galvenokārt izteica ar līdzskaņiem. Raksta virziens bija no labās uz kreiso pusi, ko semītu tauta paturējusi līdz pat mūsdienām. Fenīciešu alfabētā bija 22 burti.⁴

“Fenīciešu rakstu aizguva arī senie grieķi, kas bijis ap 7.gs. pr. m. e.. Grieķu arhaiskajā rakstā, tāpat kā fenīciešu rakstā nebija patskaņu apzīmējumi un rakstīja no labās uz kreiso pusi. Bija vienāda burtu kārtība un alfabēta burtu daudzums.”⁵

“Laika gaitā grieķi savā rakstā sāka apzīmēt arī patskaņus, jo grieķu valodā tiem ir liela nozīme. Patskaņu burtiem grieķi izmantoja (fenīciešu puspatskaņu) rakstu zīmi. Grieķi mainīja arī raksta virzienu no kreisās puses uz labo. No austrum grieķu raksta izveidojās klasiskais grieķu raksts, un rietum grieķu raksts, no kura radās latīņu alfabēts ar 24 burtiem, kas kļuva par grieķu nacionālo alfabētu. Grieķi rakstīja ar otiņu uz koka, ādas, māla, auduma vai citiem materiāliem, līdz iepazīna Ēģiptes papirusu.⁶ Grieķu rakstība tālāk attīstījās Bizantijas valstī, kur atteicās no dažādām burtu krāšņuma formām un izveidoja vienkāršas burtu formas. Rakstot ieviesās divi burtu veidi – lielie burti (teikumu un īpašvārdu sākuma burti) un mazie burti. (Agrāk grieķi lietoja tikai lielos burtus)”⁷

² Latvijas padomju enciklopēdija, 1 sējums a-bh, 153.lpp.

³ Karulis K. “Senie un mūsdienu raksti”, Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,31.lpp.

⁴ David R. Olson, David Diringer <https://www.britannica.com/topic/alphabet-writing>

⁶ Karulis K. “Senie un mūsdienu raksti”, Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,35.lpp.

⁷ Enciklopēdijas “Britannica” redaktori <https://www.britannica.com/topic/Greek-alphabet>

“Romas impērijas laikā raksta māksla sasniedza ļoti augstu attīstības pakāpi. Par ko liecināja tas, ka rakstīt mācēja ne tikai brīvie pilsoņi, bet arī vergi. Izveidojās dažādas raksta formas - gan greznuma rakstiem, gan ātrrakstam. Rakstāmie materiāli bija tādi paši kā grieķiem: ar vasku pārklāti dēļi, papirus un pergaments. Visizplatītākais veids bija vaska dēļi, jo tiem bija vismazākās izmaksas. 17.gs. latīņu rakstībā sāka šķirt U un V burtu, ko līdz tam laikam rakstīja vienādi. Viduslaikos plaši izplatījās jauns latīņu alfabēta burtu tips, kas atbilda gotiskajam mākslas stilam. Šie burti sākotnējā formā bija šauri, stāvi un ar smailiem asiem stūriem. Ar laiku šos burtus veidoja platākus, bet palika vēl dažas iezīmes no vecā burtveidola. Gotu raksts, jeb fraktūra bija sevišķi populārs Vācijā, kur tas saglabājās līdz ar grāmatu iespiešanas mākslas attīstību. Radās arī atšķirība starp iespiestiem un rakstītiem burtiem. Iespiestajam rakstam jābūt viegli lasāmam, ar viegli uzskatāmām formām, bet ar roku rakstītam ir jābūt viegli plūstošam, ātri uzrakstāmam.”⁸

“Eiropā radās nepieciešamība pēc atsevišķu tautu nacionālā raksta, kas pilnībā atbilstu katras tautas valodai, attēlotu katras tautas īpatnējās skaņas. Lielākajai daļai šo nacionālo alfabētu pamatā likts latīņu alfabēts. Nacionālo alfabētu veidošanās process Rietumeiropā sācies jau 8. gs., bet daudzi alfabēti izveidoti tikai 19. un 20. gs. Eiropā alfabēts ir cēlies no latīņu alfabēta burtiem. Īpatnēju skaņu apzīmēšanai tiek lietoti šādi paņēmieni:”⁹

1. Rakstīti savienotie burti;
2. Dažas skaņas izteiktas ar diviem vai trim blakus savienotiem burtiem;
3. Citi burti papildināti ar diakritiskām zīmēm (punktiem, svītiņām, jumtiņiem u.c.)

“Franču alfabēts radies jau 9.gs. Franču valoda gadsimtu gaitā ļoti mainījusies, bet rakstība palikusi vecā.

Franču alfabēts: : Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz.

⁸ Karulis K. “Senie un mūsdienu raksti”, Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,40-43.lpp.

⁹ Karulis K. “Senie un mūsdienu raksti”, Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,45.lpp.

Franču alfabētā ir līdzīgs latīņu alfabētam klāt nākot burtiem J un W. Taču izruna ir atšķirīga no latīņu vai latviešu valodas.

Vācu nacionālais alfabēts veidojies sākot ar 8. gadsimtu.

Vācu alfabēts: Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Ä ä Ö ö Ü ü ß ß

Vairākus burtus vācu alfabētā lieto ar diakritiskām zīmēm. Burtu izruna visumā līdzīga latviešu valodai, bet ir atsevišķi vārdu savienojumi kuri atšķiras. Atšķirībā no citu tautu rakstības, vācu valodā ar lielo burtu raksta ne tikai teikuma un īpašvārda sākumu, bet arī katra lietvārda sākumu. ¹⁰

Angļu alfabēts ir līdzīgs franču alfabēts. ¹¹

Angļu alfabēts: Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz.

Nav nevienas diakritiskās zīmes. Šāda parādība ir retums nacionālajos alfabētos, kas veidojušies no latīņu alfabēta. Angļu rakstībā lieto dažus savienots burtus. Neskatoties uz vienkāršo alfabētu, angļu rakstība ir ļoti sarežģīta, jo angļu valoda gadsimtu gaitā stipri mainījies, rakstībai paliekot gandrīz nemainīgai, taču burtu izrunai neatbilstot latīņu izrunai. Piemēram, viens un tas pats burts dažādos savienojumos izrunājam dažādi. ¹²

¹⁰ Karulis K. "Senie un mūsdienu raksti", Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,48.lpp.

¹¹ Kļaviņa Sarma „Valodas daba”, Lielvārdes izdevniecībā, 1997 gadā, 70-74lpp

¹² Bernadine Racoma <https://www.daytranslations.com/blog/2018/08/the-origin-of-the-english-alphabet-and-all-its-26-letters-12118/>

Zviedru alfabēts veidojies, sākot ar 13.gs..

Zviedru alfabēts: Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk

Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz. Å å Ä ä Ö ö

Kā redzams zviedru valodā ir daži īpatnēji burti, kas vizuāli atšķiras, kā arī ir burti kuriem ir īpatnējas izrunas, kuras atšķiras no priekšējā patskaņa, kam seko viens līdzskanis.¹³

Pirmie latviešu raksti 16. un 17.gs, kas ir veidojies uz latīņu alfabēta pamata.

Latviešu alfabēts: Aa Āā Bb Cc Čč Dd Ee Ēē Ff Gg Hh Ii Īī Jj Kk Ķķ

Ll Ļļ Mm Nn Ņņ Oo Pp Rr Ss Šš Tt Uu Ūū Vv Zz Žž

Dažus burtus latviešu alfabētā lieto ar diakritiskām zīmēm.¹⁴ Latviešu rakstībā lieto savienotos burtus: ch, dz, dž un ie, kā arī patskaņu burtus ar garumzīmēm: ā, ē, ī, ū.¹⁵

¹³ Karulis K. "Senie un mūsdienu raksti", Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,49.lpp.

¹⁴ Kļaviņa Sarma „Valodas daba”, Lielvārdes izdevniecībā, 1997 gadā, 70-74lpp.

¹⁵ Karulis K. "Senie un mūsdienu raksti", Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,63-70.lpp.

Grafika

“Vārds grafika ir cēlies no grieķu valodas vārda / grafo /- “es rakstu”. Senos laikos darbus veidoja ar spalvu vai otu, kas atstāja uz papīra vienkāršainas līnijas, tādēļ grafiku uzskatīja par vienkāršainu līniju mākslu. Tas atšķīra grafiku no glezniecības, kur izmanto daudzkrāsainu paleti.”¹⁶

“Grafika ir pati vecākā tēlotāja mākslas nozare. Pirmie zīmējumi, radās pirmatnējiem cilvēkiem ieskrāpējot tos alu sienās un klintīs vai ornamentu, kas iegrebtu neolīta un bronzas laikmeta sadzīves priekšmetos, darba rīkos un ieročos. Kas ir grafikas pirmie soļi. Civilizācijas sākumā grafika un skulptūras bija rakstības priekšteči. No vēstures ir saglabājušās pergamenta vīstokļi un akmens plāksnes ar dažādiem attēliem. Ilgu laiku grafika eksistēja tikai atsevišķu keramikas vai metāla priekšmetu rotājumos. Stājgrafika tad vēl nebija pazīstama. Grafiku izmantoja arī ar roku rakstītās grāmatās, vīstokļos papildinot, paskaidrojot un izrotājot tekstu ar zīmējumiem.”¹⁷

“Grafika kā māksla sevī ietver plašas iespējas, tās veidi un formas ir ārkārtīgi dažādas - grāmatu ilustrācijas, sērkočiņu kārbīņu etiķetes, zīmējumi un gravīras, litogrāfijas un teātra afišas, plakāti un pastmarkas, karikatūras, tirdzniecības reklāmas, burtu veidi un vēl citi grafikas pielietošanas veidi. Vēsturiski viena no raksturīgākajām grafikas iezīmēm ir attēla veidošana tikai ar zīmējuma palīdzību un vienas, visbiežāk ahromatiskas krāsas pielietošanu kopā ar baltu vai krāsainu papīra fonu. Pārsvarā krāsu izmanto kā papildelementu, kas neietekmē darba galvenos elementus.”¹⁸

¹⁶ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,4lpp

¹⁷ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,5-8lpp

¹⁸ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,4lpp

“19.gadsimta beigās Latviešu mākslinieki vairāk pievērsa uzmanību ilustrēšanai, šajā darbā iesaistot savus tautiešus. Pirmie ar izdevējiem sadarbību sāka kokgrebēji Kārlis Kronvalds Rīgā un Mārtiņš Bušs Jelgavā. No 1884. līdz 1897. gadam Rīgā dzīvoja un strādāja igauņu kokgrebējs, ilustrators Eduards Magnuss Jakobsons. Viņš, kā arī Mārtiņš Bušs, Ādolfs Jakobsons un autodidakts Gustavs Augusts Miezijs praktizēja reproducējošo kokgrebumu – šajā tehnikā interpretēja dažādas tematikas un stilistiskās ievirzes attēlus, arī savus zīmējumus. Pa vienai grāmatai ar sentimentāli reālistiska un simboliska satura ainām ilustrēja Jānis Krēsliņš un Arturs Baumanis. Abu sniegums bija stipri amatniecisks. Baumanis, tāpat kā Rihards Zariņš, savos pirmajos grāmatu grafikas darbos („Austruma kalendārs 1893”, 1892; J. Purkalītis „Dziesmu pazarītes”, 1893), orientējās uz vācu romantisma dekora elementiem.”¹⁹

Lai nesadārdzinātu produkciju, 19. gadsimtā latviešu izdevēji reti pasūtīja jaunus attēlus, bet, turpinot vācu kolēģu ilgi piekopto praksi, iepirka lietotas iespiedformas vai ilustrāciju novilkumus. Šī tradīcija apsīka 20. gadsimta sākumā. Vecas, salasītas ilustrācijas visvairāk izmantoja mācību grāmatās un kalendāros. Krāsainas litogrāfijas lielā skaitā ārzemēs iegādājās J. F. Šablovskis – vācietis, kas bija pieslēgies latviešu grāmatniecībai. Tās tika izmantotas triviālās literatūras grāmatu vākiem.

“Apskatāmajā periodā vairums izdevumu bija necilas, plānas grāmatas vai brošūras tipogrāfiskajos papīra vākos. Apjomīgus publicējamus darbus sāka sadalīt mazākās vienībās un izdot burtnīcās. Pēc tradīcijas papīra vāku pirmās lappuses tekstus iekārtoja ar ornamentālām apmalēm, bet uz ceturtās lappuses arvien populārāk kļuva iespiest reklāmas. 19. gadsimta nogalē no latviešu grāmatu mākslas vienvēidības centās atteikties vairāki izdevēji, galvenokārt Pūcišu Ģederts, J. Dravnieks (Draviņš - Dravnieks), L. Neimanis, J. Ozols. Šie mākslinieki rūpējās par savu iespieddarbu māksliniecisko un poligrāfisko kvalitāti un uz pirmā vāka parasti iespieda nosaukumu (reizēm arī autora uzvārdu) un rotājošu apmali. Ja muguriņa bija pietiekoši plata, rotājumus un nosaukumu iespieda arī uz tās. Spiedums uz grāmatas

¹⁹ Apīnis, A. Latviešu grāmatniecība. Rīga: Liesma, 1977, 116 – 121 lpp.

ar zeltu radīja izsmalcinātus rezultātus. Šādu apdari sauca par „greznajiem iesējumiem”. Parādījās pirmie tematisko attēlu iespiedumi uz kalikona vākiem. Priekšlapas latviešu grāmatām bija ļoti greznas. Arhaiskie, robustie teļādas iesējumi, kādus iepriekš lietoja apjomīgiem reliģisko standarttekstu izdevumiem izzuda. Ilustrāciju galvenās iespiedtehnikas latviešu grāmatās joprojām bija kokgrebums un litogrāfija. Foto mehāniskā reprodukcija ieviesās lēni, plašāku pielietojumu guva svītru kodinājums. Autotipijas bija retums, tāpat fototipijas. Kopainu bagātināja ārzemēs iespiesto latviešu grāmatu apdares savdabīgo salikumu izmantotais tipogrāfiskais materiāls.²⁰

Pirms fotografēšanas vienīgais veids, kā attēlot idejas un realizēt tās bija izmantojot ilustrācijas. Pēdējos gados no ilustrācijām mēģina iebūt pēc iespējas reālistiskākus attēlus.

Ilustrācijām jābūt skaidrām un kodolīgām, lai kalpotu kā mācību līdzekļi maziem bērniem.²¹

²⁰ Villerušs V. Dažas latviešu grāmatu mākslas attīstības tendences līdz 1917. gadam. No: Bibliotēku zinātnes aspekti. 2 (VII). Rīga: Zvaigzne, 1979;114. – 149. lpp.

²¹ Chua Charlene <http://www.picturebookers.com/2018/02/19/types-illustrated-childrens-books>

Bērnu grāmatu ilustrāciju tehnikas

“**Kokgriezums tehnika** – ir viena no senākajām metodēm, kas ir redzama daudzos senajos manuskriptos. Šīs ilustrācijas veids bija izplatīts viduslaikos un kļuva par drukas preses izgudrojumu. Kokgriezuma tehnikas izgatavošana nebija sarežģīta. Uz gareniski izzāģētas rūpīgi noēvelētas un noslīpētas plāksnes, uzzīmēja ilustrāciju. Pēc tam katra svītra, laukums, un līnija ar asu nazi tika rūpīgi izgriezta no abām pusēm. Visām vietām, kurām pēc krāsas uzklāšanas vajadzēja palikt baltām tika izdobtas ar kaltu. Tālāk ar veltnīti plāksni pārklāja ar krāsu un uzliekot virsū papīru, piespieda ar presi. Uz papīra palika novilkums. Izgrieztās bloku ilustrācijas ļāva masveidā ražot grāmatas ar skaistām ilustrācijām. Kokgriezuma zīmogus varēja izmantot vairākas reizes .”²²

1.1.att.²³

Kokgriezuma ilustrācijas bija ļoti populāras arī feodālajā Japānā. Tehniskajam izpildījumam ir raksturīga liela krāsu kontrastēšana starp gaišajiem un tumšajiem ilustrācijas laukumiem.²⁴

²² Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,10-12lpp

²³ 1.1.att.- *Blair Susan* <https://www.pinterest.com/pin/74942781273975182/>

²⁴ *Collection Rosenwald* “Rare Book and Special Collections Division”

<http://www.loc.gov/exhibits/heavenlycraft/heavenly-15th.html#obj2>

“Metāla kodināšana tehnika – tradicionāli šo procesu veic uz kodinātas metāla (parasti vara, cinka vai tērauda) plāksnes, kas ir pārklāta ar vasku un izturīga pret skābi.²⁵ Zīmējumi tajā tika ieskrāpēti vai izgriezti ar iedobām līnijām uz vara plāksnes ar speciālu dobjamu grebli. Asās izgriezto rievu malas tika nogludinātas ar īpašu gludinātāju. Tad plāksnes bija sagatavotas iespiešanai. Krāsa tika uztriepta uz visas plāksnes, tā lai blīvi piepildītu rievas, izdabotā zīmējuma svītras. Pēc tam plāksni noslaucīja pilnīgi sausu, tā lai krāsa paliek tikai izdabtajās vietās. Plāksnei stingri piespiežot klāt mitru papīru, kas uzsūc krāsu, ieguva novilkumu.”²⁶

1.2.att.²⁷

“Parasti šīs tehnikas ilustrācijas izskatās kā akvarelis vai parastā zīmuļa zīmējumi ar smalkām līnijām.”²⁸

“Oforta tehnika- šajā tehnikā metāla plāksni pārklāj ar laku, kas ir izturīga pret skābi. Uz šīs plāksnes ar adatu ieskrāpē zīmējumu. Pēc tam plāksni iegremdē slāpekļskābes un sālsskābes maisījumā. Skābes maisījums iedarbojas uz plāksni tikai tajās vietās, kur laka tika ieskrāpēta. Pēc vajadzības atsevišķas vietas tika ilgāku vai īsāku laiku pakļaut kodināšanai. Kā rezultātā uz plāksnes paliek dažāda dziļuma rievas. Dziļākās rievas dod tumšākas svītras un seklākās gaišākas. Pēc kodināšanas laku no plāksnes nomazgā.”²⁹

²⁵ Allingham Philip V. <http://www.victorianweb.org/art/illustration/tech1.html>

²⁶ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,14-17lpp

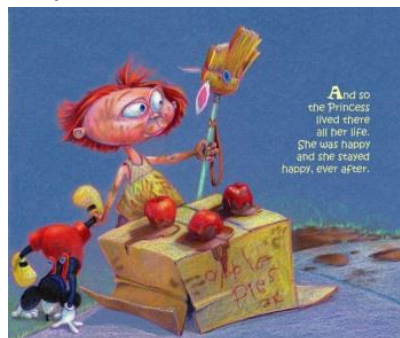
²⁷ 1.2.att. <https://blogs.princeton.edu/cotsen/tag/etchings/>

²⁸ Barton Jeff <https://blogs.princeton.edu/cotsen/author/jeff-barton/> [sk.10.03.2019]

²⁹ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,17-19lpp

“**Akvatinta tehnika** – Plāksni sākumā pārklāj ar sveķu pulveri, kas sildot pielīp pie plāksnes sīku punktiņu veidā. Pēc tam plāksni kodina. Tā iegūst grubuļainu virsmu, kas dod pelēku toni. Kodināšana ir jāatkārto vairākkārtīgi. Pirmoreiz kodinot ar laku, kas izturīga pret skābēm, tiek noklātas tās vietas, kam novilkumā jābūt pilnīgi baltām; kodinot otrreiz, - vietas, kam jābūt gaišām, trešoreiz – vietas, kam jābūt tumšām. Beigās paliek ar laku nepārklātas tumšākās vietas. Laka tiek klāta tā, lai attēls novilkumā veidotos no dažādas intensitātes un formas laukumiem. Plāksni tālāk apstrādā oforta tehnikā, tas ir, ne vien laukumu, bet arī svītru izmantošana, kas dod iespēju panākt kompozicionālu dažādību.”³⁰

Zīmuļu tehnika - viens no ilustrāciju veidiem ko izpilda ar ahromatiskās vai hromatiskās krāsas zīmuļiem. Kura ir bagāts ar savu daudzveidību ļaujot veidot mīkstas ēnas, piešķir pārejas, dziļumu, kā arī asas precīzām līnijām.³¹ Svarīgs ir kompozīcijas sižets un shēmas. Dažreiz mākslinieki saglabā zīmuļa skici ļoti brīvi un vietām iegravējot – vēlāk tie beidz ilustrāciju ar citu ilustrāciju tehniku.³²

1.3.att.³³

Kokogles tehnika - bieži vien nav tik precīzas kā pildspalvu un zīmuļu ilustrācijas, bet tā ir labākā izvēle, lai ilustrētu stāstus un ātras skices. Kokogle ļauj māksliniekam radīt virkni tekstūru, kas pārstāv materiālus un ēnas, cilvēkus, objektus un dabisko pasauli. Mākslinieki bieži izmanto pirkstus un audumus, lai radītu gludas un mīkstas ēnas.³⁴

1.4.att.³⁵

³⁰ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,20-23lpp

³¹ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

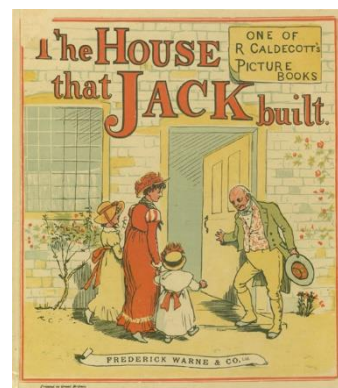
³² Jonson Ben <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0142694X05000189?via%3Dihub>

³³ 1.3.att.Wallner Denise <https://www.coroflot.com/denise4art/portfolio>

³⁴ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

³⁵ 1.4.att. Allsburg Chris Van <https://nitramcharcoal.com/charcoal-illustrations-childrens-literature/>

“**Litogrāfijas tehnika** – ir gravēšanas pamat tehnika. Vārds litogrāfija cēlies no grieķu vārda / litos/-akmens. Uz speciāli noslīpētas kaļķakmens virsmas mākslinieks ar taukainu zīmuli vai treknu tušu uzskicē zīmējumu. Pēc tam akmeni kodina slāpekļskābes šķīdumā. Ar zīmuli vai tušu klātās vietas, kas ir taukainas, neuzņem skābi, bet vietas, kur nav zīmējuma, pēc kodināšanas pārstāj uzņemt taukvielas.

1.5.att.³⁶

Tāpēc iespējot treknā tipogrāfijas krāsa pielīp tikai tajās vietās, kur ir zīmējums. Šādā veidā zīmējums tiek pārnest uz novilkuma.³⁷ Lielākā daļa liela apjoma grāmatu un žurnālu, īpaši ja tie ir ilustrēti, ir iespiesti ar ofseta litogrāfiju, kas kopš 1960. gadiem ir kļuvusi par visizplatītāko drukas tehnoloģijas veidu.³⁸

Akvareļu tehnika - Akvareļu ilustrācijās galvenais ir izmantot krāsu pigmentus un radīt nianšes ar dažādām caurspīdīgām vietām pievienojot ūdenim krāsu. Akvareļu ilustrāciju vispārējā sajūta ir mīksta, gaisīga, ar dažādām maigām un asām krāsu pārejām. Šādā tehnikā lielākoties tiek ilustrētas pavārgrāmatas, modes un bērnu grāmatas. Tas ir viens no vienkāršākajiem veidiem, kā radīt krāsu šļakatas, tādēļ šo ilustrāciju tehniku bieži apvieno ar jau iepriekš minētajām ilustrāciju tehnikām.³⁹

1.6.att.⁴⁰

³⁶ 1.5.att. Caldecott Randolph (1887) http://www.wikiwand.com/en/This_Is_the_House_That_Jack_Built

³⁷ Gončarovs A. “Par grafiku”, Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,29-31lpp

³⁸ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

³⁹ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

⁴⁰ 1.6.att. Stāraste Margarita <http://www.archiv.org.lv/index3.php?id=1168>

Kolāžu ilustrāciju tehnika - kolāža nāk no franču kolektora, kas nozīmē „līmi”. Tā ir tehnika, kurā mākslas darbi ir izgatavoti no dažādu formu kopuma, bieži vien no dažādiem materiāliem, lai izveidotu jaunu veselumu. Šis ilustrācijas veids ir ļoti populārs pēdējos gados, un pat tiek uzskatīts par iedvesmu lielai tendencei. Bieži mākslinieki ilustrē dažādus kolāžas slāņus, lai panāktu skaistu 3D efektu un sasniegtu dziļumu. Kā arī šo ilustrācijas veidu izmanto arī grafiskie dizaineri.⁴¹

1.7.att.⁴²

Tintes pildspalvu tehnika – ilustrējot ar tinti, mākslinieks var radīt lielas kontrasta zonas. Lielākā daļa no ilustrācijām tiek taisītas ar vienu tintes toni uz gaišas virsmas, kas palīdz sasniegt augstu kontrasta līmeni. Ar tinti veidojot ilustrācijas var iegūt smalkas līnijas. Ēnojumu var panākt liekot punktus tuvāk vai tālāk vienu no otra kas no attāluma sniedz ēnas efektu.⁴³

1.8.att.⁴⁴

Vektoru grafikas tehnika – šī tehnika ir ar priekšrocībām, ka jebkurā izmērā var izveidot ilustrācijas, bez kvalitātes zuduma. Vektoru grafikā ir grūti veidot vienmērīgas parejas, kas veido noteiktu stila tēlainību. Vektoru var viegli atpazīt pēc skaidrajām kontūrām un formām.⁴⁵

1.9.att.⁴⁶

⁴¹ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

⁴² 1.7.att. Miller Kerry <https://twistedifter.com/2014/04/discarded-books-transformed-into-3d-collages/>

⁴³ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

⁴⁴ 1.8.att. Rountree Harry <https://www.pinterest.com/pin/174021973071966328/?lp=true>

⁴⁵ Stoyanova Bilyana <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>

⁴⁶ 1.9.att. Hische Jessica <http://jessicahische.is>

Krāsas

“Krāsai ir divas dabas. Tās objektīvā sastāvdaļa ir gaisma, bet subjektīvā – redzes sajūta.”⁴⁷ “Krāsas iedala hromatiskajās un ahromatiskajās. Ahromatiskās krāsas ir balta, melna un pelēka, bet hromatisko krāsu pamatā ir dzeltens, zils un sarkans, kuras nav iespējams iegūt no citām krāsām. (sk.1.10.att.) Ahromatiskās krāsas bieži vien neuzskata par krāsām. Hromatisko krāsu galvenā sistēma ir tonis, gaišums un piesātinājums.

- Tonis nosaka krāsas vietu spektrā - sarkana, oranža, dzeltena un citas. Katram tonim atbilst savs viļņu garums. Ir arī krāsu toņi, kas nav spektrā sastopami, piemēram, brūnais, zelta, sudraba un citi. Tonis ir krāsas nianse.
- Gaišums atspoguļo, cik tuvu baltajai krāsai atrodas konkrētā krāsa.
- Piesātinājums ir atšķirības pakāpe starp konkrēto krāsu un tāda paša gaišuma pelēko krāsu raksturo to, cik daudz ir konkrētās krāsa un cik daudz pelēkās. Niecīgākās pārmaiņas krāsas tonī, gaišumā vai piesātinājumā veido jaunu krāsu. Krāsas var būt daudz, taču cilvēka acs izšķir tikai noteiktu krāsu daudzumu.”⁴⁸

1.10.att.⁴⁹ Krāsu aplis

⁴⁷ Ozola Elizabete “ Krāsas. Uztvere un iedarbība “, Jumava, 2006, 6lpp

⁴⁸ Ozola Elizabete “ Krāsas. Uztvere un iedarbība “, Jumava, 2006, 7-8lpp

⁴⁹ 1.10.att. Krāsu aplis <https://www.uzdevumi.lv/p/vizuala-maksla/2-klase/krasu-aplis-pretkrasas-7195/re-e118cbd9-4d5a-4c48-83ba-10ebce3e0b35>

“Krāsu apļa centrā ir trīs pamatkrāsas un pārējās ir sekundārās krāsas, kuras iegūst no pamatkrāsām.

Dažādas krāsas var asociēties ar cilvēku rakstura īpašībām, tātad cilvēks piedēvē krāsām īpašības, kuru tām patiesībā nav. Ir veikti eksperimenti par krāsu atbilstību rakstura īpašībām un krāsu atbilstību emocijām, rezultāti ir atzīti par apmierinošiem.”⁵⁰

“Krāsu atbilstība rakstura īpašībā:

- Sarkanā – atsaucīgs, izlēmīgs, enerģisks, saspringts, bažīgs, pārliecināts, stiprs, apburošs, darbīgs;
- Dzeltenā – runātīgs, bezatbildīgs, atklāts, sabiedrīks, enerģisks, saspringts;
- Zaļā – patstāvīgs, nesatricināms;
- Zilā – godīgs, taisnīgs, nesatricināms, labsirdīgs, mierīgs;
- Violetā – netaisnīgs, neatklāts, egoistisks, patstāvīgs;
- Melnā – nepievilcīgs, klusējošs, spītīgs, noslēgts, egoists, neatkarīgs, naidīgs;
- Pelēka – neizlēmīgs, vājš, atslābināts, nepārliecināts, pasīvs;
- Brūns – piekāpīgs, atkarīgs, mierīgs, labvēlīgs, atslābināts.⁵¹

Krāsu atbilstība emocijām:

- Sarkanā – dusmas, prieks, skumjas, pretīgums, nogurums;
- Dzeltenā – izbrīns;
- Zilā – skumjas, ieinteresētība, prieks, dusmas, izbrīns;
- Melnā – bailes, dusmas;
- Pelēkā – nogurums, skumjas;
- Brūnā – pretīgums, nogurums.

Rezultāti ir pastāvīgi, neatkarīgi no cilvēku dzimuma, vecuma un izglītības līmeņa.”⁵²

⁵⁰ Ozola Elizabete “ Cilvēks krāsu pasaulē”, J.L.V. izdevniecība, 2015, 183lpp

⁵¹ Ozola Elizabete “ Cilvēks krāsu pasaulē”, J.L.V. izdevniecība, 2015, 183- 184lpp

⁵² Ozola Elizabete “ Cilvēks krāsu pasaulē”, J.L.V. izdevniecība, 2015, 184lpp

Galvenie secinājumi

Izpētot seno un mūsdienu grāmatu drukas tendences var secināt, ka gan toreiz, gan tagad izsmalcinātam grāmatas vākam ir iespiests tās nosaukumu. Mūsdienās tas vairāk būs sietspiedes drukā, folija uzdrukā vai uv drukā.

Svarīgi uz grāmatas vāka ir atspoguļot ilūziju par grāmatas saturu, lai ar tās palīdzību varētu noprast par tās saturu.

No ilustrāciju tehnikām viegli uztveramas un saprotamas ir vektoru, tintes pildspalvu, litogrāfijas, zīmuļu un kokgriezuma tehnikas. Kā autore lasīja Gotharda Frīdriha grāmatā : “Mūsdienās ābece bez attēliem nav iedomājama. Bērniem parasti visattīstītākā ir vizuālā uztvere.”⁵³ No kā var secināt, ka grāmatā ir jābūt viegli saprotamiem, reālistiskiem attēliem ar atbilstošu krāsu paleti.

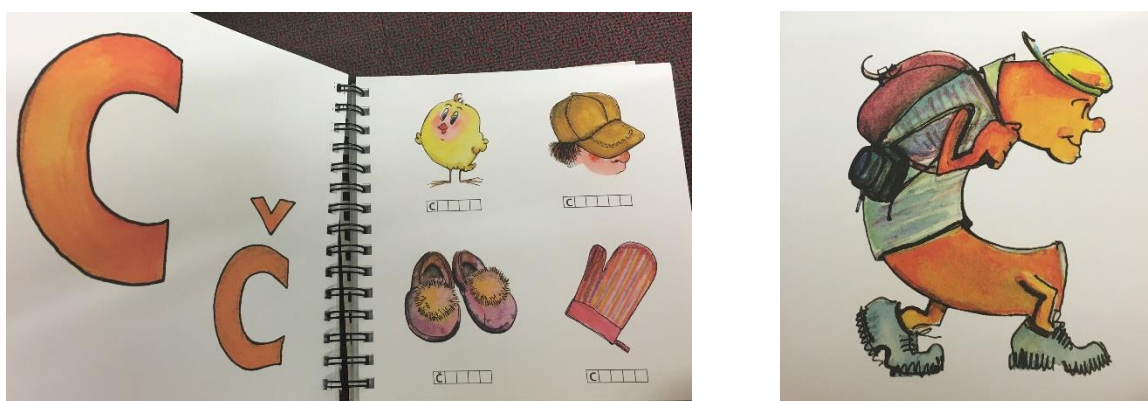
No cilvēku asociācijām par krāsu, var secināt, ka spilgtas, siltas un ar toņiem niansētas krāsas rada patīkamākas sajūtas nekā ahromatiskās krāsas.

⁵³ Gotharda Frīdriha Stendera ābeču faksimilu pielikums "Jauna ABC UN LASĪŠANAS MĀCĪBA", 76lpp

EMPĪRISKĀ DAĻA

Darba empīriskā daļa ir sadalīta divās apakšnodaļās. Pirmā nodaļa: bērnu grāmatu analīze un salīdzināšana. Otrā nodaļa: intervijas ar bērnudārza audzinātājiem par grafiskajiem materiāliem kādi tiek izmantoti alfabēta apgūvē bērnudārzos.

Bērnu grāmatu analīze

2.1.att.⁵⁴

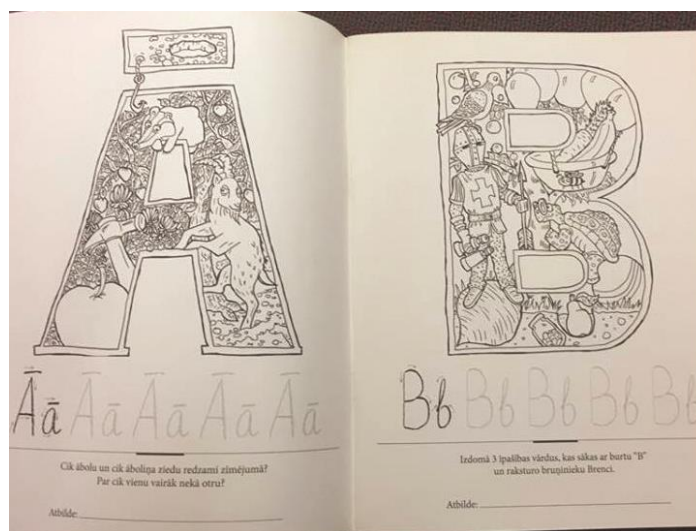
Grāmatā izmantotas krāsainas ilustrācijas bez liekām detaļām. Krāsas ir spilgtas un ir izmantota akvareļu tehnikā. Katrs burts tiek izmantots lai apzīmētu profesiju vai darbību ar ko tā sākas. Apgūstamais burts ir lielā un treknā rokrakstā uzrakstīts, bet attēli četri gabali ir sadalīti proporcionālos lielumos blakus lapā. Pie katra attēla ir dots pirmais burts ar ko sāka šis vārds un bērnam ir jāpabeidz rakstīt šis vārds, ko redz attēlā.

⁵⁴ Agita Greivule (ilustrāciju autore) „Burti. Mini, burto un mācies”

- Grāmatas izmērs ir 20 x 20.2 x 1.5 cm;
- lesieta spirālē;
- Mīkstajos vākos.

Šīs grāmatas ir pieejamas rozā un dzeltenos vākos, taču grāmatas saturs ir nemainīgs.

Pēc autores domām šajā grāmatā ir labas un saprotamas ilustrācijas, taču bērnam pārāk daudz jau pateikts priekšā un vairāk noderētu bērniem, kas mācas rakstīt.

2.2.att. ⁵⁵

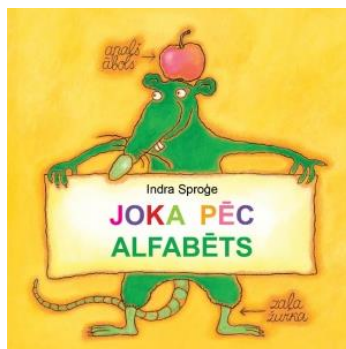
Šī krāsojamā ābece ir melnbalta. Bērna uzdevums ir izkrāso tikai tās ilustrācijas, kas attiecas uz konkrēto burtu. Vēl ir iespēja pārvilk rakstītos lielos un mazos burtus. Šī grāmata attīsta bērna domāšanu un liek sakoncentrēties lai atrastu attiecīgos zīmējumus.

- Grāmatas izmērs 21cmx29,7cm;
- Saskavota;

⁵⁵ Linkeviča Gusta (ilustrāciju autore) „Krāsojamā ābece”

- Mīkstajos vākos.

Dažas no ilustrācijām ir pārāk detalizētas un bērnam vecumā no 3 – 5 gadiem, par sarežģītu, taču dod iespēju mācīties rakstīt burtus. Priekšā tiek dots paraugs kā rakstīt šo burtu.

2.3.att⁵⁶

Ilustrācijas ir vienkāršas, bez liekām detaļām, citas šķiet mazliet par gaišu un plakanu. Visa grāmata ir vienotā stilā. Vienā lapā ir vairāki alfabēta burti. Šī grāmata ir īpaša ar to ka bērns var mācīties alfabētu ar dziesmas palīdzību, jo grāmatas aizmugurē ir kompaktdisks ar alfabēta dziesmu. Klausoties dziesmu, var sekot līdz grāmatas ilustrācijām.

- Grāmatas izmērs ir 22 x 22 cm;
- Saskavota;
- Cietajos vākos.

Grāmata ir radoša ar šo dziesmu, taču autore uzskata, ka dziesmu bērns ātri iegaumēs, taču ja bērnam prasīs par atsevišķiem burtiem, ne kontekstā ar dziesmu, tad bērnam būs grūti atbildēt ar ko šis burts asociējas. Ilustrācijām jābūt reālākām, piemēram, zaļa žurka bērns vecumā no 3-5 gadiem kurš apgūst pasauli un tas varētu sajaukt galvu.

⁵⁶ Indra Sproģe „Joka pēc alfabēts” https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/62993-joka_pec_alfabets_plakats_dvd.html

2.4.att.⁵⁷

Radoša alfabētu grāmata ar kuru palīdzību bērns var apgūt alfabētu, krāsas un formas. Bērns katram alfabēta burtam piemeklē attiecīgus attēlus no žurnāliem, vai pats uzzīmē un ievieto šajā grāmatā. Bērns var apgūt prasmi lietot šķēres un līmi. Ilustrācijas ir ļoti dažādas, bet pārsvarā ir fotogrāfijas vai karikatūras no bērnu žurnāliem. Alfabēta burts ir rakstīts rokrakstā ar masīvu flomāsteru. Pie katra burta var ievietot vairākus attēlus, kas saistās ar attiecīgo burtu.

- Grāmatas izmērs 21x14.8 cm;
- Spirālē reģistra mapē.

Šī grāmata ir laba ar to, ko vecāki kopā var nodarboties ar bērniem. Ar šādas grāmatas palīdzību pēc autores domām bērnam ir vieglāk atcerēties alfabētu, jo pats ir izdomājis ar ko šis attiecīgais burts sākas un sameklējis vai uzzīmējis to uz lapas. Taču autore domā, ka šī nav grāmata ar, kuru bērns vecumā no 3-5 gadiem patstāvīgi var darboties.

⁵⁷ 2.4.att. Walker Amy <http://sometimescreative.blogspot.com/2012/03/abc-book.html>

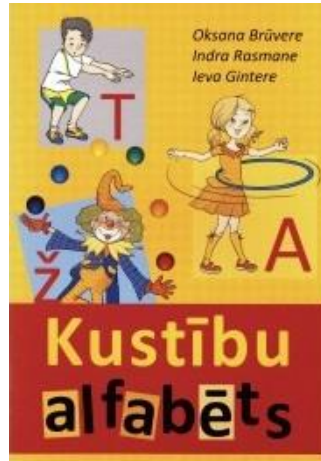
2.5.att.⁵⁸

Alfabēta kabatiņas, katrai kabatiņai virsū ir uzrakstītas viens no alfabēta burtiem, drukātā veidā (lielais burts) un rakstītā veidā (mazais burts). Kabatiņas ir dažādās krāsās un ir izkārtotas alfabēta secībā. Priekš katras kabatiņas ir vairākas kartiņas ar attēliem, kas ir jāievieto pareizajā kabatā. Ilustrācijas ir fotografētas, tīras un bez liekām detaļām.

- Izmērs kartiņām ir 10x21cm;
- Kabatiņām 12x23cm.

Šī alfabēta spēle bērnam nav jāsēž, bet var aktīvi mācīties alfabētu. Tā visu laiku var būt bērna redzes lokā, jo atrodas uz sienas un jeb kurā vēlamajā brīdī var pārtraukt vai atsākt spēli.

⁵⁸ 2.5.att. *Buskirk Kristina* <http://www.toddlerapproved.com/2015/05/alphabet-pocket-matching-game.html>

2.6.att.⁵⁹Rudīte Kravele

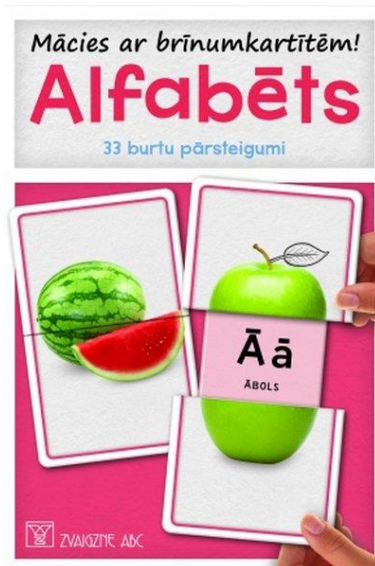
“Kustību alfabēta” ir grāmatā, kurā pie katra alfabēta burta ir kāda kustība vai skaņa, kas sākas ar attiecīgo burtu. Tā var noderēt arī skaņas izrunas traucējumu mazināšanai. Pie katra alfabēta burta ir ilustrācija ar kustību, kas ir jāizpilda, kā arī ir uzrakstīts apraksts kā to izpildīt. Ilustrācijas ir veidotas vektoru tehnikā, vienkāršas bez liekām detaļām, kas ir apvienotas ar attiecīgo burtu. Burti ir lielie drukātie rakstīti.

- Grāmatas izmērs ir 30 x21.5 cm;⁶⁰
- Saskavota;
- Mīkstajos vākos.

⁵⁹ 2.7.att. https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/121297-alfabets_macies_ar_brinumkartitem_33_burtu_parsteigumi.html

⁶⁰ <https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/macibu-lidzekli/pirmsskolas-izglitiba/kustibu-alfabets-ar-pielikumu.html>

Stils kādā bērniem tiek mācīts alfabēts šajā grāmatā liek tiem izkustēties mācību laikā, taču dažas no aktivitātēm ir sarežģītas, kuras bērns tikai no attēla vien varētu nesaprast. No kā var secināt, ka tā ir domāta bērniem, kas jau ir apguvuši alfabētu un vēlas to pilnveidot vai drīzāk skolotājiem, kas aktīvi var mācīt alfabētu bērniem.

2.7.att. ⁶¹

Šajā alfabēta grāmatā ir 16 abpusēji lasāmas atbīdāmas kartītes ar attēliem. Komplektācijā ir visi latviešu alfabēta burti. Atbīdot kartītes var ieraudzīt burtu un vārdu, kas saistīts ar attēlu. Burti ir rakstīti gan drukātā, gan rakstītā veidā, bet vārds ir rakstīts ar lielajiem drukātajiem burtiem. Rotaļājoties ar šīm kartītēm, bērns var paplašinās vārdu krājumu kā arī sadalīt vārdus pa zilbēm. Ilustrācijas ir no fotogrāfijām ar dažām grafiskām detaļām, lai izceltu šos zīmējumus.

- Grāmatas izmērs 29,7x21cm.⁶²
- Līmētos vākos

Ar šo grāmatu bērns var patstāvīgi darboties un mācīties alfabētu. Bērna uzmanību šai grāmatai piesaistīs pārsteiguma sajūta verot vaļā šīs kartiņas.

⁶¹ 2.7.att. https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/121297-alfabets_macies_ar_brinumkartitem_33_burtu_parsteigumi.html

⁶² https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/121297-alfabets_macies_ar_brinumkartitem_33_burtu_parsteigumi.html

2.8.att.⁶³

Grāmatas nosaukums ir “ Burtu bildes “- katram burtam ir sava kartiņa, bērns var apgūt katra burta rakstību un iesaistīt esošo burtu zīmējumā. Ja zīmējums nesanāk, var nodzēst un sākt zīmēt no jauna, jo katra kartiņa ir ar īpašu pārklājumu, ko var notīrīt ar salveti. Vienā pusē ilustrācijas sastāv no dažādu formu līnijām un kontūrām, bet otrā pusē kartiņai ir vienkāršas vektoru tehnikā izveidotas ilustrācijas. Krāsas ir spilgtas, taču katram attēlam ir viena vai divas krāsas, bez krāsu pārejām. Burts ir rakstīts drukātiem burtiem.⁶⁴

Šī alfabēta spēle ir radoša un bērns var apgūt divas lietas vienlaicīgi – alfabētu un rakstību. Kartiņas ir ērti un atkārtojami lietojamas.

⁶³ Putāne Mētra http://www.smartkids.lv/index.php?route=product/product&product_id=127

⁶⁴ <http://www.burtubildes.lv/veikals/params/category/0/item/660043/>

2.9 att.⁶⁵

“Burtu bildes” ir galda spēle – vizuāli atgādina visiem jau zināmo galda spēli cirks, bet ar, kuras palīdzību tiek apgūts alfabēts. Nokļūstot uz lauciņa ar burtu, bērnam ir jāatpazīst šis burts un jānosauc trīs vārdi, kas sākas ar šo burtu, ja nevar nosaukt trīs vārdus, tad ir jāizlaiž gājiens. Ilustrācijas ir veidotas akvareļu tehnikā, spilgtas un bērnišķīgas, kas piesaista bērna uzmanību. Spēle ir radoša un veicina bērna domāšanu.

- Spēles izmērs 29 x 34 cm.⁶⁶

Spēle ir aktīva un krāšņa ar saviem zīmējumiem, taču ar šo spēli bērni nevar rotaļāties vieni paši, jo nevar pārliecināties vai sniegtā atbilde ir pareiza. Tā kā autore pēta bērnus vecuma grupā no 3 – 5 gadiem, tad šo spēli pilnvērtīgi nevar spēlēt divi vienaudzi šajā vecuma grupā.

⁶⁵ 2.9.att. Putāte Mētra <https://www.latvijasperles.lv/lv/6696-burtu-bildes-galda-spele.php#productPhoto>

⁶⁶ http://www.smartkids.lv/index.php?route=product/product&product_id=136

2.10.att.⁶⁷

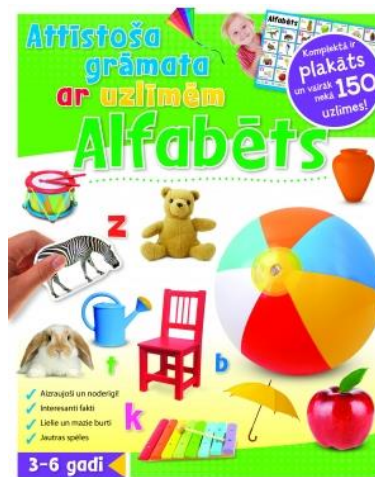
Grāmatas nosaukums “ABC zīmē ar mani” spēle ir angļu valodā. Katram burtam ir sava kartiņa, kur ar pieciem soļiem burtu var iesaistīt kādā no zīmējumiem. Ilustrācijas ir akvareļu tehnikā spilgtas un rotaļīgas. Pie ilustrācijas kartiņas stūrī ir rakstīts vārds, kas ir attēlots ilustrācijā. Katra burta ilustrācija sākas ar attiecīgo burtu, kas tiks iesaistīts zīmējuma. Burti uz kartiņām ir rakstīti drukātā veidā.

- kartiņas izmērs ir 20x20cm. ⁶⁸

Šī spēle ir līdzīga jau iepriekš minētajai grāmatai “Burtu bildes”, vienīgās atšķirības ir kartiņu izmēri un grāmatā “ABC zīmē ar mani” ilustrācijās ir atainotas darbības, nevis monotoni novietotas ilustrācijas, kas attiecas uz kartiņas burtu, kā tas ir darīts otrā grāmatā.

⁶⁷ 2.10.att. Putāne Mētra <http://www.lavandas.lv/burtu-bildes-abc-anglu-alfabets-berniem-4>

⁶⁸ <http://www.lavandas.lv/burtu-bildes-abc-anglu-alfabets-berniem-4>

2.11.att.⁶⁹

Grāmatas nosaukums ir “Alfabēts. Attīstošā grāmata ar uzlīmēm un plakātu.” Ilustrācijas ir no fotogrāfijām. Burti ir rakstīti divos veidos: drukātie lielie un rakstītie mazie burti. Šajā grāmatā bērnam pie alfabēta burta ir jāpielīmē attiecīgā attēla uzlīmes, kā ir iespēja lietot plakātu uz kura ir attēlots viss alfabēts ar attiecīgajiem attēliem.

- Grāmatas izmērs 31 x 24 cm;
- Saskavota;
- Mīkstajos vākos.

Ar šo grāmatu mūsdienīgi var apgūt alfabētu, taču dēļ šīm mūsdienīgajām metodēm grāmatu nevar lietot atkārtoti.

⁶⁹ 2.11.att. Iveta Ikaļe https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/95240-alfabets_attistosa_gramata_ar_uzlimem_plakats_3-6_gadi.html

Izpētes analīze par alfabēta grafiskajiem materiāliem bērnudārzos

Intervijas mērķi bija iegūtu informāciju:

- par materiāliem, kuri tiek izmantoti alfabēta apgūvē bērnudārzos;
- bērnu ieinteresētību;
- radošajām pieejām.

Informācija tika apkopota no diviem bērnudārziem, kopā tās ir 9 bērnudārza grupiņas. Intervijā iesaistījās pedagogi ar dažādu vecumu grupiņām, sākot ar 2-3 gadu vecumu līdz sagatavošanas grupiņām.

Pirmais jautājums :

Kādas metodes tiek izmantotas, lai piesaistītu bērna uzmanību un ieinteresētību alfabēta apgūvē?

Dēļ grupiņu vecuma starpībām pedagogu atbildes atšķīrās. Pedagogi kas strādā ar 2 - 3 gadu vecuma bērniem vairāk mēģina ieinteresēt bērnus ar burtu skaņām, liekot uzsvaru uz vārda pirmo burtu.

Pedagogi, kas strādā ar bērniem no 3 – 5 gadiem atbildēja līdzīgi. Pārsvarā tiek izmantotas kartiņas uz kurām ir uzdrukātas burtu kontūras. Bērna uzdevums ir radoši ar kompozicionāliem risinājumiem un dažādiem materiāliem izkrāsot šos burtus. Pildot šo uzdevumu pedagogs un bērni atkārto šī burta skaņu. Kad šo uzdevumu bērns ir izpildījis, tad pedagogs paskaidro bērniem ar kādi priekšmetiem, dzīvniekiem un objektiem sākas šis attiecīgais burts.

Pedagogi, kas strādā ar sagatavošanas grupiņām bērniem no 6 – 7 gadiem, pārsvarā izmanto ābece, kur ir jau sagatavoti uzdevumi priekš katra burta. Bērni šos darbus pārsvarā pilda patstāvīgi.

Otrais jautājums:

Kāda veida ilustrācijas bērniem ir vieglāk uztvert?

Uz šo jautājumu visi pedagogi atbildēja vienbalsīgi, ka 1.13.att. ir piemērotāks bērniem vecumā no 3 – 5 gadiem.

1.12.att.⁷⁰

1.13.att.⁷¹

Trešais jautājums:

Vai bērniem ir vieglāk apgūt alfabētu, ja tas tiek pasniegts radoši?

Uz šo jautājumu pedagogi atbildēja vienbalsīgi, ka bērna uzmanību vieglāk noturēt ar radošām alfabēta apguves metodēm.

Ceturtais jautājums:

Kādi ir piemērotākie ilustrāciju izmēri, lai bērnam būtu viegli uztvert attēlu?

Pedagogi, kas apmāca 2 – 3 vecuma grupā bērnus, pārsvarā attēliem izmanto A4 formātu, ne mazāku kā A5 lai visi bērni var redzēt.

Pārējās vecuma grupās pedagogi nevarēja sniegt konkrētu atbildi, bet pēc redzamajiem vizuālajiem materiāliem tas varētu būt A8 vai A7 izmērs.

Piektais jautājums:

Kādas radošas spēles bērni ar pedagogu veic apgūstot alfabētu?

No 2 – 4 gadu vecuma, grupiņu pedagogi visbiežāk izmanto rotaļu ar apslēptiem priekšmetiem. No sākuma bērniem parāda visus priekšmetus un pārliecinās, ka bērni zina katra priekšmeta nosaukumu. Paskaidro, ka priekšmeti tiks

⁷⁰ 1.12.att. <https://tattooimages.biz/image/59554-proud-big-watercolor-rooster-tattoo-design/>

⁷¹ 1.13.att. Gelzberga Sabīne “ Burtu spēle”

paslēpti. Visiem bērniem lūdz aizklāt acis, kamēr pedagogs paslēpj visus iepriekš rādītos priekšmetus. Kad priekšmeti ir paslēpti, bērni var atvērt acis un sākt meklēt. Kad bērns atrod kādu no priekšmetiem, tad uzdevums ir aizņes pedagogam un nosaukt rokās esošo priekšmetu.

No 4 – 7 gadu vecuma grupiņu pedagogi izmanto jau sarežģītākas rotaļas. Pedagogam ir sagatavots aplāts grozs, kur iekšā ir dažādi priekšmeti. Visi bērni apsēžas aplī. Pedagogam pa vienam priekšmetam izņem no groza. Bērns, kurš pirmais ir pacēlis roku drīkst pateikt priekšmeta nosaukumu. Tas kurš ir pateicis pareizi priekšmeta nosaukumu drīkst šo priekšmetu nolikt sev blakus.

Sestais jautājums:

Kādas ir pieejamas alfabētu spēles bērnudārzos ar kurām bērns var darboties patstāvīgi?

Parasti tas ir atkarīgs no paša pedagoga, bet biežāk pieminētās spēles bija:

- Zilbju loto;
- Burtu trafareti;
- Burtu veidolā mozaīkas;
- Grāmatas;
- Burtu figūras;
- Metamie kauliņi uz kuriem ir atzīmēti burti. Kad bērns ir izmetis metamo kauliņu, tad uzdevums ir atrast attiecīgo attēlu, kas attiecas uz atbilstošo burtu.

Galvenie secinājumi

Izpētot alfabētu grāmatas tika secināt, ka ir pieejamas dažādas alfabēta grāmatas. Lielākā daļa šo grāmatu ir ar vektoru tehnikas ilustrācijām. Grāmatas, kas ir pieejamas Latvijas auditorijai pārsvarā ir iesietas mīkstajos vākos un pieejamas ne tikai ar alfabēta apguvi, bet arī ar rakstību.

Intervijās ar pedagogiem tika secināt, ka pastāv dažādas pieejas alfabēta apguvē. Pedagogi, kas strādā ar 2 - 3 gadu veciem bērniem, pārsvarā neizvēlas apmācīt ar grāmatu palīdzību, bet izvēlas burtu rotaļas, taču pedagogi kas strādā ar sagatavošanas grupiņām (6 – 7 gadu veciem bērniem) izvēlas lietot jau sagatavotus grāmatas materiālus.

Bērniem vieglāk apgūt alfabētu ir caur rotaļām un konkrētām ilustrācijām.

RADOŠĀ DARBA APRAKSTS

Lai cik daudz būtu alfabētu grāmatu, katra ar kaut ko atšķiras un ir īpaša. Bērniem aizvien vairāk ir nepieciešams, lai mācības būtu radošas. Kā rezultātā tika secināts, ka darba autoram ir nepieciešams izveidot grāmatu, kas būtu bērniem viegli lietojama, radoša, uzmanību piesaistoša un, kas veicinātu alfabēta apguvi spēles veidā.

Pie šīs idejas autore nonāca, jo vēlējās radīt kaut ko radošu, oriģinālu un paliekošu. Maziem bērniem reizēm šis process ir sarežģīts, kas mudināja darba autori to padarīt radošāku un bērniem patīkamāku.

Ar šo alfabēta grāmatu bērns savā rotaļu laikā varēs apgūt jaunas zināšanas vai pilnveidot jau esošās kā arī trenēt savu redzes atmiņu.

Grāmatas realizēšanas process sākās ar esošo alfabētu grāmatu analizēšanu, salīdzināšanu un izpēti, lai spētu izveidot kaut ko oriģinālu.

Grāmatas tehniskais noformējums

Grāmatas idejas pamatā ir kabatiņu izveide, kas tika arī realizēta. Sākotnējā ideja bija kabatiņu izveidi pašrocīgi, kurā ietilpa kabatiņu izgriešana, bigu izveide, locīšana un abpusējās līmlentes aplīmēšana. Tika izmēģinātas dažādas metodes kā izveidot bigu vietas, no pieredzes, kas gūta tipogrāfijā, taču neizdevās realizēt, jo kabatiņām izveidojās nelīdzena virsma. Tādēļ no idejas, ka autore visu varēs izdarīt pašrocīgi nācās atteikties. Pēc konsultācijas ar darba vadītāju tika izlemts, ka tiks pasūtīts cirtņa fails priekš kabatiņas izveides (*sk. pielikumā, 3.1.att.*), kurās uzreiz tiks iecirstas bigu un locījuma vietas, lai šīs kabatiņas būtu līdzenas un nevērtos vaļā. Kabatiņas izmērs ir 24.5 x 15 cm.

Kad bija izveidotas visas kabatiņas, autore sāka izskatīt piemērotākos veidus šādas grāmatas iesiešanai. Tika izskatīti vairāki varianti, sākotnējā ideja bija izmantot termoiesiešanu, taču nebija atrodama termoiesiešanas sliede horizontālā A5 izmērā, kā bija nepieciešams darba vajadzībām. Tad tika izskatīta iespēja par dēļa un reģistra mapes, jo tika konstatēts, ka daudz funkcionālāks grāmata būs, ja katra burta mapi varēs izņemt ārā no grāmatas. Konsultējoties ar vairākiem pasniedzējiem par dēļa pamatnes izveidi, pie kura ir piestiprināta atveramā spirāle (*sk. Pielikumā 3.2.att.*), visi pasniedzēji noraidīja šo ideju, jo grāmatas iepakojums būtu dārgāks, nekā pati grāmata. Noslēdzošā ideja par iesiešanas veidu bija reģistra mape, pie kuras autore arī palika.

Sākotnēji tika izskatītas pieejamās Latvijas veikalos, kā rezultātā tika noskaidrots, ka Latvijā tiek ražotas reģistra mapes ražotne "multi-s", kur tika atrastas nepieciešamās 28 x 17.5 cm izmēra horizontālā veida mapes. Uz mapes tika izvēlēts izmantot UV apdruka ar grāmatas nosaukumu priekšpusē un aizmugurē spēles noteikumiem.

Kabatiņu ievietojamo lapu izmērs 20.5 x 14.5 cm

Grāmatas ilustrāciju izveide

Visas grāmatas ilustrācijas tika veidotas adobe illustrator programmā. Pēc analīzes par bērnu alfabēta grāmatām autore saprata, ka ilustrācijām ir jābūt vienkāršām, viegli saprotamām bez liekām detaļām, lai atbilstu bērnu mērķauditorijai no 3 - 5 gadu vecumam. Darba laikā ilustrāciju stilistika mazliet mainījās, taču autore pieturējās pie minimālisma. Pēc izanalizētās informācijas, varēja secināt, ka ilustrācijām vajag atbilst pēc iespējas reālajai dzīvei, jo bērni šajā vecuma posmā apgūst daudz zināšanas rotaļājoties un autore uzskatīja, ka pasniedzot krāsainus attēlus, kas neatbilst reālajai dzīvei bērns varētu apjukt saskaroties dzīvē ar šiem objektiem, priekšmetiem, dzīvniekiem.

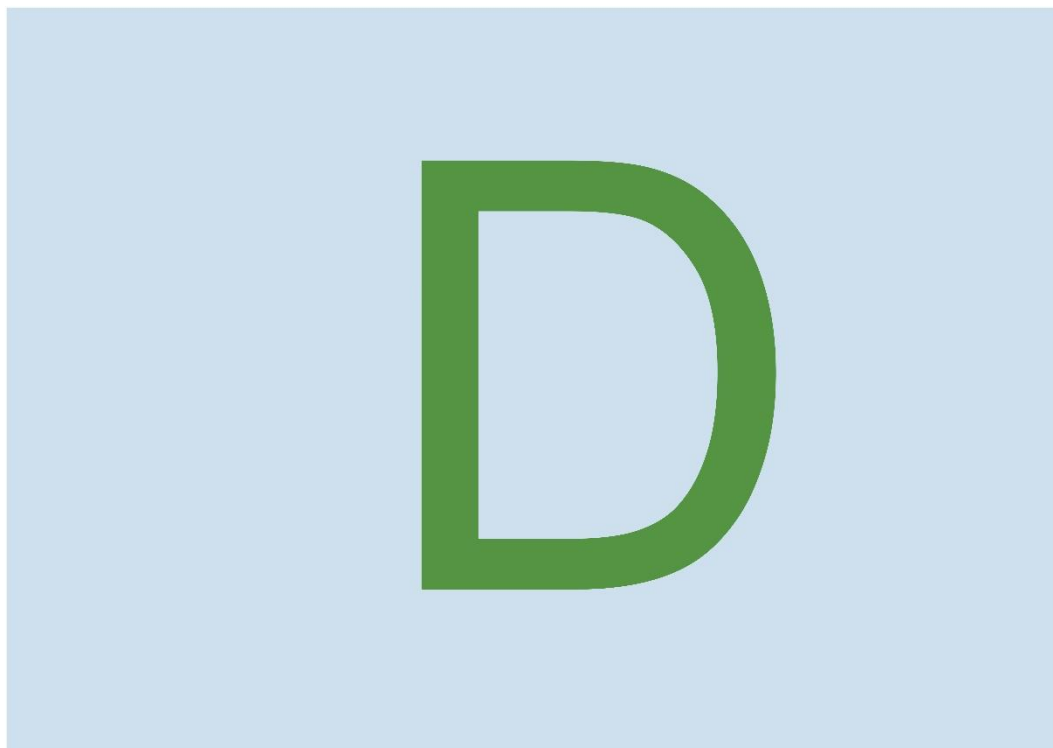
Uz mapes tika izvēlētas izmantot UV apdruka ar grāmatas nosaukumu priekšpusē un spēļu noteikumiem aizmugurē. Darba mērķis bija izveidot radošu grāmatu, tādēļ jau sākot ar grāmatas vāku tika radīt šāda noskaņa. Sākumā bija daudz vairāki varianti grāmatas nosaukumam vizualizācijai (sk. pielikumā 3.3.att.) līdz nonāca līdz galējam vizualizācijas variantam.

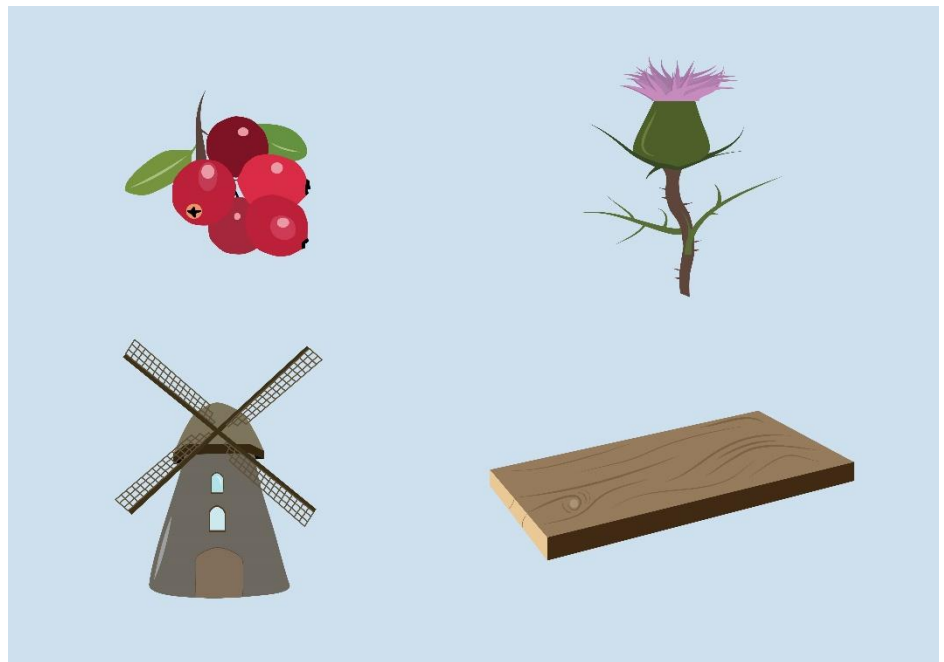
3.4.att. Grāmatas nosaukuma vizualizācija

Kabatiņā ievietojamie materiāli

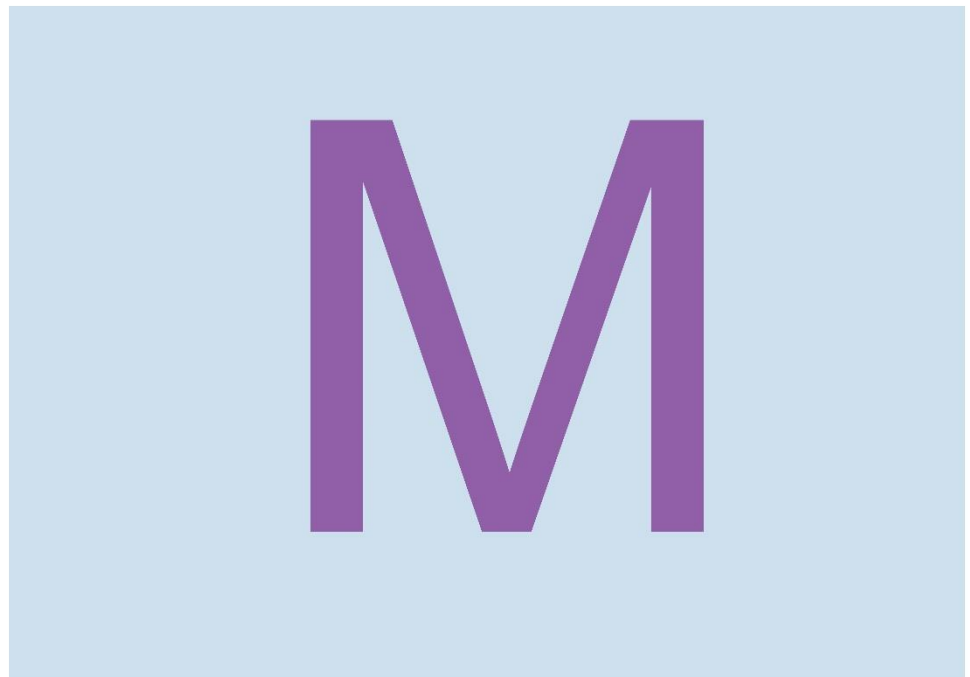
Lapas izmērs 20,5 x 14,5cm, kas tiks apdrukātas abpusējas. A pusēs (sk. 3.5.att. un 3.7.att.) kas būs redzamas caur kabatiņu logu, bet B puses (sk.3.6.att. un 3.8.att.) ir domātas, lai bērns pēc spēles varētu sevi pārbaudīt vai ir pareizi salicis attēlus pie burtiem.

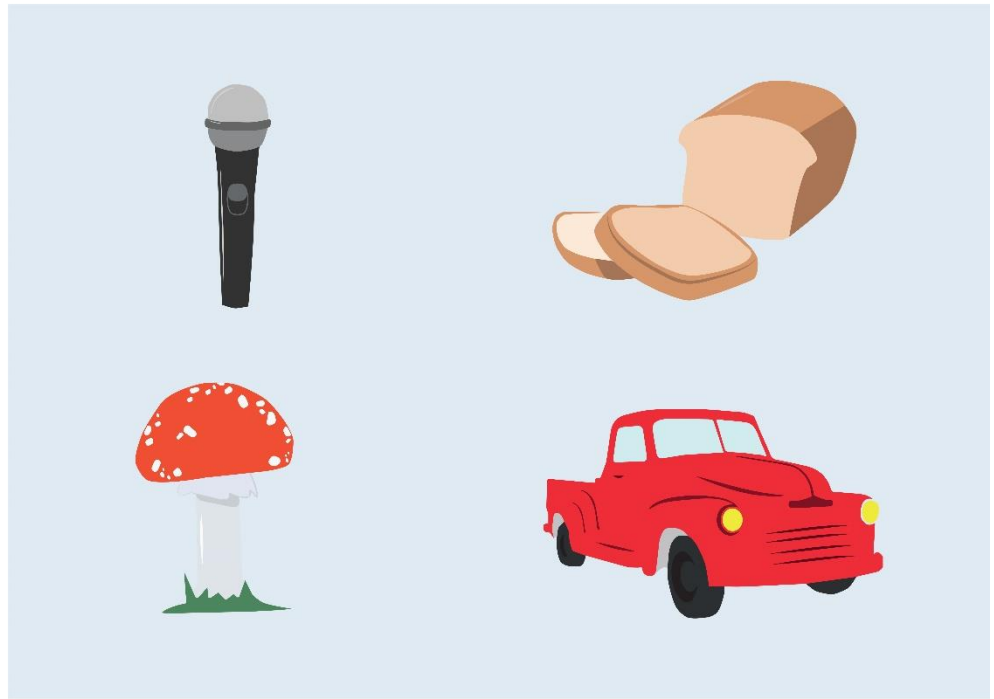
3.5.att. A puse

3.6.att. B puse

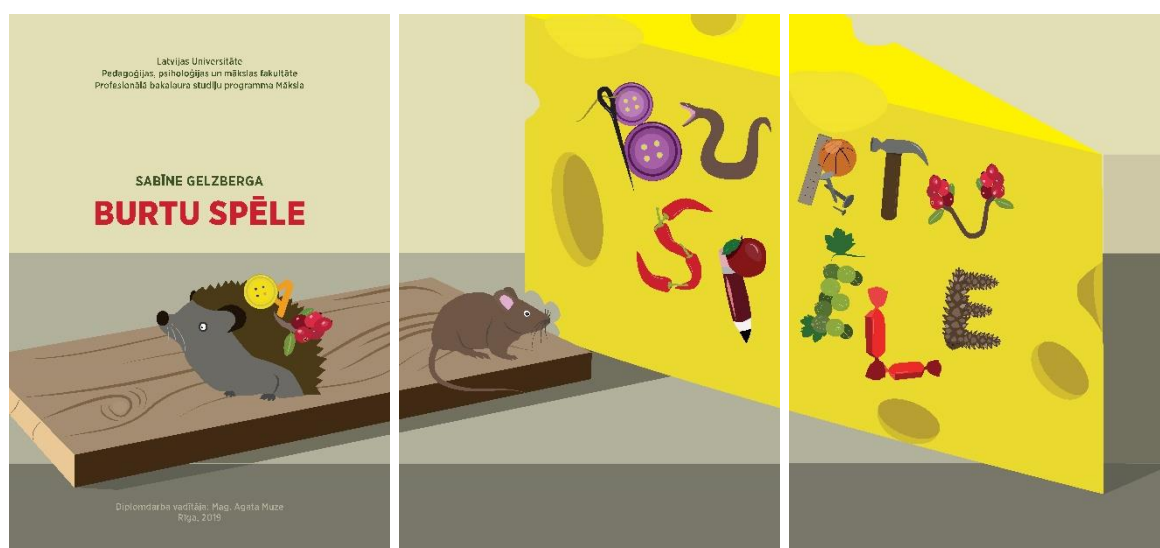
3.7.att.A puse

3.8.att. B puse

Planšetes

Planšetes tika veidotas vienādā stilistikā ar grāmatas ilustrācijām, lai atbilstu grāmatas mērķauditorijai.

EKONOMISKIE APRĒĶINI

Ekonomiskie aprēķini tika veikti par galaprodukta “ Burtu spēles “ grāmatas eksemplāru.

Grāmata “ Burtu spēle “ sastāv no reģistra A5 horizontālas mapes, kas tiek no priekšējā vāka un aizmugurējā vāka apdrukāta ar UV printeri. Kabatiņu izveidei tiek izmantoti trīs veidu papīri– Rainbow 24 (230g), Rainbow 87 (230g) un C.F.violet (270.g). Lai iegūtu pašas kabatiņas tika pasūtīts cirtns.

Kabatiņās tiek ievietots abpusēji apdrukāts papīrs. No vienas puses ir redzams alfabēta burts, bet no otras attiecīgie attēli, kas attiecas uz burtu. Priekš šī posma tika izvēlēts nekrītots munken pure papīru(170g) .

Grāmatas aizmugurē ir aploksne, kurā atrodas perforēti vienpusēji nodrukāti taisnstūri ar attēliem, kas attiecas uz burtiem. Priekš perforācijas bija nepieciešams pēc iespējas biezāks papīrs, tādēļ tika izvēlēts nekrītots munken pure (270g).

	Izmaksas (Eur) Priekš trīs grāmatām
Kabatiņu papīrs	25.00Eur
Cirtņa izgatavošana	40.00Eur
Izciršana, aplīmēšana un aizlīmēšana	40.00Eur
Abpusēja apdruka 25/A3 loksne Vienpusēja apdruka 21/A3 loksnei + perforācija	25.00 Eur
Reģistra mapes	10,35 Eur
UV druka reģistra mapēm	24.00Eur
Personalizācijas kartiņa	0.50 Eur
Kopējās izmaksas =	164,85 Eur

SECINĀJUMI

1. Hipotēze tika apstiprināta.
2. Tika izpildīti visi izvirzītie darba uzdevumi.
3. Balstoties uz teorētiskās un empīriskās daļas secinājumiem, autore radīja radošu alfabēta spēli.

LITERATŪRAS SARAKSTS

Grāmatu materiāli

1. Apīnis, A. Latviešu grāmatniecība. Rīga: Liesma, 1977, 116 -121 lpp.
2. Apīnis, A. Jānis Ozols. Manuskripts. LNB, RX 22. 1959
3. Gončarovs, A. "Par grafiku", Latvijas Valsts izdevniecība, Rīga, 1963,4-31 lpp.
4. Labrence, L. Jelgavas grāmata. Rīga: Zinātne, 1984
5. Latvijas padomju enciklopēdija,1 sējums a-bh, 153.lpp
6. Karulis. K. "Senie un mūsdienu raksti", Latvijas valsts izdevniecība, Rīga, 1956,31-70.lpp.
7. Kļaviņš Sarma „Valodas daba”, Lielvārdes izdevniecībā 1997 gadā; 70-74lpp.
8. Kuple, Z. Grāmatu grafika. No: Latviešu tēlotāja māksla (1860-1940). Rīga: Zinātne. 1986. 188.-191.lpp.
9. Ozola Elizabete “ Krāsas. Uztvere un iedarbība “, Jumava, 2006, 6-8lpp
10. Ozola Elizabete “ Cilvēks krāsu pasaulē”, J.L.V. izdevniecība, 2015, 183-184 lpp.
11. Rudzīte, G. Izdevniecība „Zalktis” un tās loma latviešu grāmatu mākslinieciskās apdares attīstībā. No: Raksti. 5. Rīga: Zvaigzne, 1974. 156. – 185. lpp.
12. Stendera Gotharda Frīdriha ābeču faksimilu pielikums "Jauna ABC un LASĪŠANAS MĀCĪBA", 70-71,76lpp.
13. Villerušs, V. Dažas latviešu grāmatu mākslas attīstības tendences līdz 1917. gadam. No: Bibliotēku zinātnes aspekti. 2 (VII). Rīga: Zvaigzne, 1979. 114. – 149. lpp.

Interneta resursi

14. <http://sometimescreative.blogspot.com/2012/03/abc-book.html>
Amy Walker [sk. 08.05.2019]
15. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0142694X05000189?via%3Dihub>
, Ben Jonson [sk.11.05.2019]
16. Bernadine Racoma, <https://www.daytranslations.com/blog/2018/08/the-origin-of-the-english-alphabet-and-all-its-26-letters-12118/> [sk.29.04.2019]
17. <https://graphicmama.com/blog/types-of-illustration/>
Bilyana Stoyanova [sk. 10.03.2019.]
18. <http://www.picturebookers.com/2018/02/19/types-illustrated-childrens-books>
Charlene Chua [sk. 05.04.2019.]
19. <https://www.britannica.com/topic/alphabet-writing>
David R. Olson, David Diringer [sk.29.04.2019]
20. <https://www.britannica.com/topic/Greek-alphabet>
Enciklopēdijas " Britannica " redaktori [sk.29.04.2019]
21. <https://www.pinterest.com/pin/174021973071966328/?lp=true>
Harry Rountree [sk.06.05.2019]
22. <https://blogs.princeton.edu/cotsen/author/jeff-barton/>,
Jeff Barton [sk.10.03.2019]
23. <http://jessicahische.is> , Jessica Hische [sk. 06.05.2019]
24. <http://www.victorianweb.org/art/illustration/tech1.html>
Philip V. Allingham [sk. 11.05.2019.]
25. <http://www.lavandas.lv/burtu-bildes-abc-anglu-alfabets-berniem-4>,
Mētra Putāne [sk.13.05.2019]
26. http://www.smartkids.lv/index.php?route=product/product&product_id=136
Mētra Putāne [sk.13.05.2019.]
27. <https://www.pinterest.com/pin/74942781273975182/>
Susan Blair [sk.10.04.2019]
28. Rosenwald Collection "Rare Book and Special Collections Division"
<http://www.loc.gov/exhibits/heavenlycraft/heavenly-15th.html#obj2>
[sk.11.05.2019]

29. <http://sometimescreative.blogspot.com/2012/03/abc-book.html>
[sk.08.05.2019]
30. <http://www.burtubildes.lv/veikals/params/category/0/item/660043/> [sk.13.05.2019]
31. <https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/macibu-lidzekli/pirmsskolas-izglitiba/kustibu-alfabets-ar-pielikumu.html> [sk.08.05.2019]

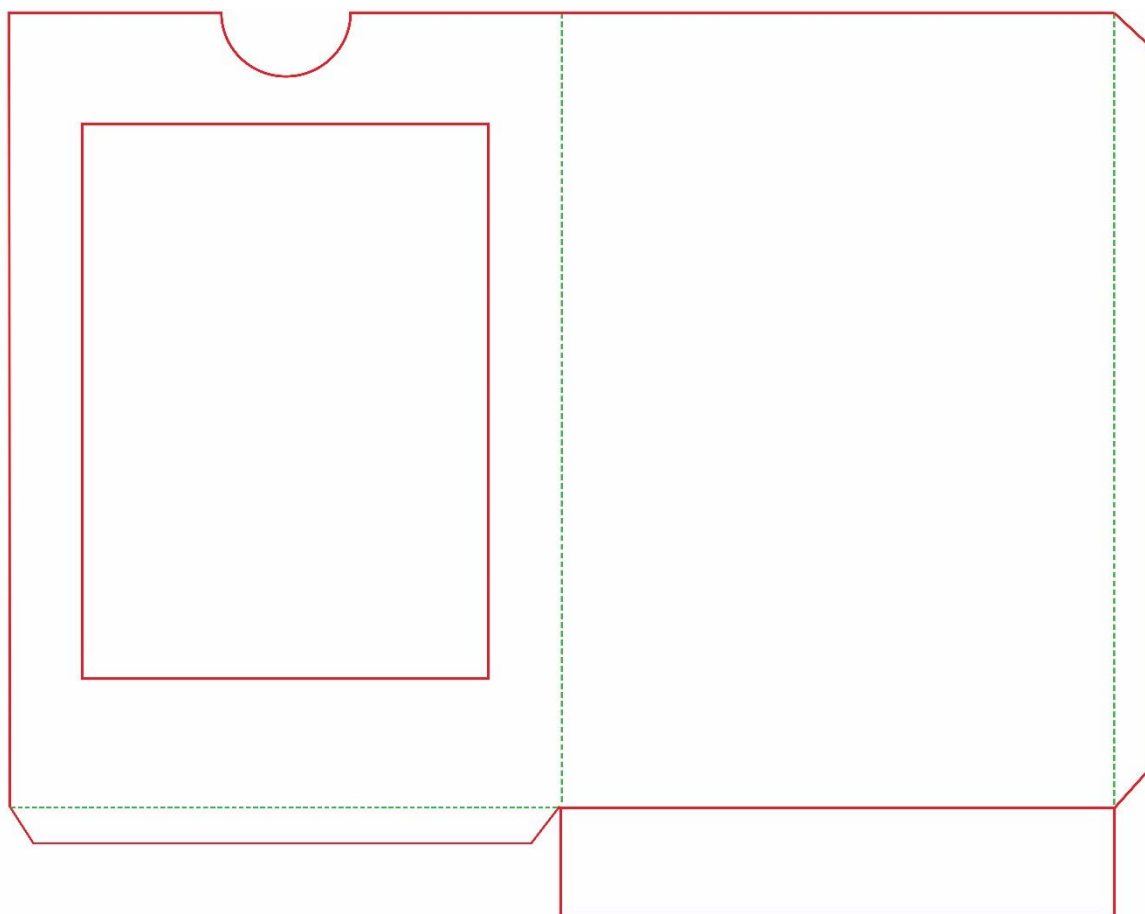
Vizuālie materiāli

32. <https://nitramcharcoal.com/charcoal-illustrations-childrens-literature/>
Allsburg Chris Van [sk.20.05.2019.]
33. http://www.wikiwand.com/en/This_Is_the_House_That_Jack_Built
Caldecott Randolph (1887) [sk.20.05.2019.]
34. <https://nitramcharcoal.com/charcoal-illustrations-childrens-literature/>
Cathryn Lykes, [sk.10.03.2019.]
35. Deniss Wellner “ Ever After” bērnu bilžu grāmata, [sk. 10.03.2019.]
<https://www.coroflot.com/denise4art/Childrens-Book-Illustrations>
36. Gelzberga Sabīne “ Burtu spēle”
37. <http://www.archiv.org.lv/index3.php?id=1168>
Margarita Stāraste [sk.10.04.2019]
38. http://www.smartkids.lv/index.php?route=product/product&product_id=136
Mētra Putāne [sk.13.05.2019]
39. <http://www.lavandas.lv/burtu-bildes-abc-anglu-alfabets-berniem-4>
Mētra Putāne [sk. 13.05.2019]
40. <https://www.latvijasperles.lv/lv/6696-burtu-bildes-galda-spele.php>
Mētra Putāne [sk13.05.2019.]
41. http://www.smartkids.lv/index.php?route=product/product&product_id=127
Mētra Putāne [13.05.2019.]
42. <https://twistedifter.com/2014/04/discarded-books-transformed-into-3d-collages/>
Miller Kerry [sk. 20.05.2019.]
43. <https://www.coroflot.com/denise4art/portfolio>
Wallner Denise, [sk. 20.05.2019.]
44. <https://www.pinterest.com/pin/527976756288622745/?lp=true>

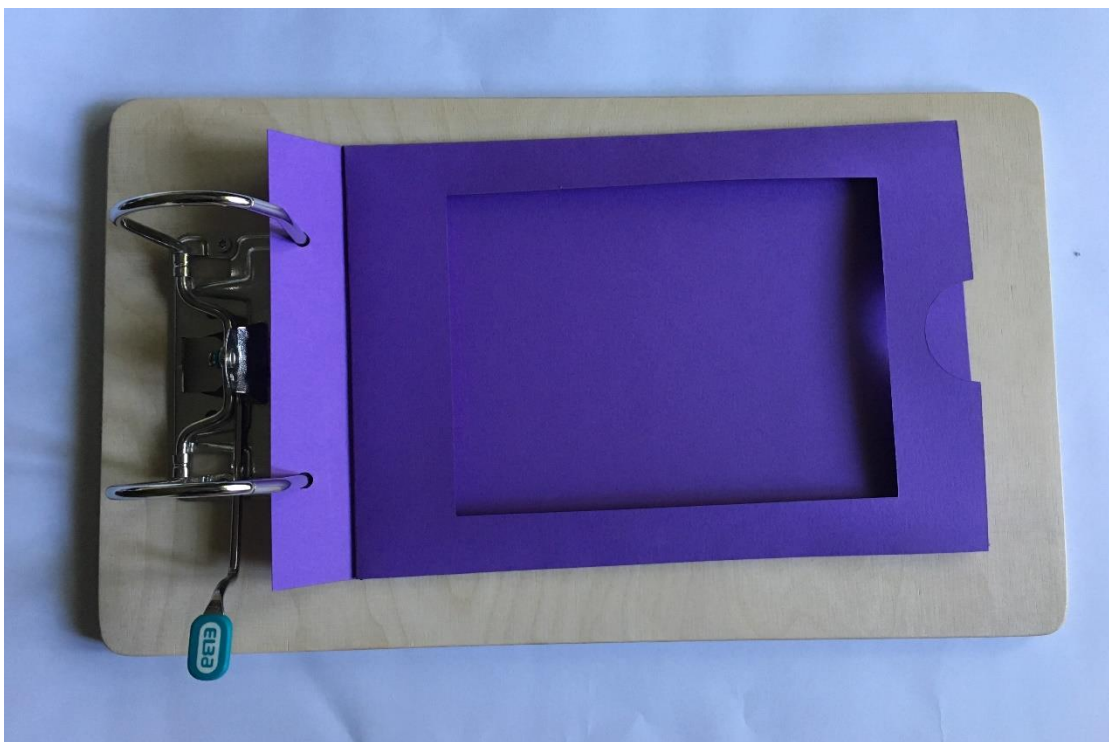
Zbigniew Rychlicki [sk.06.05.2019]

45. <https://www.pinterest.com/pin/28640147607129744/>
[sk.08.05.2019]
46. <https://www.pinterest.com/pin/280700989253009995/?autologin=true>
[sk.08.05.2019]
47. <https://www.janisroze.lv/lv/gramatas/macibu-lidzekli/pirmsskolas-izglitiba/kustibu-alfabets-ar-pielikumu.html>
[sk.08.05.2019]
48. <https://www.pinterest.com/pin/174021973071966328/?lp=true> [sk.05.05.2019]
49. <https://blogs.princeton.edu/cotsen/tag/etchings/> [sk.10.03.2019]
50. <https://www.uzdevumi.lv/p/vizuala-maksla/2-klase/krasu-aplis-pretkrasas-7195/re-e118cbd9-4d5a-4c48-83ba-10ebce3e0b35>
[sk.15.05.2019]
51. https://www.zvaigzne.lv/lv/gramatas/apraksts/95240-alfabets_attistosa_gramata_ar_uzlimem_plakats_3-6_gadi.html
[sk.20.05.2019.] Iveta Ikale
52. <https://tattooimages.biz/image/59554-proud-big-watercolor-rooster-tattoo-design/>
[sk.19.04.2019]
53. <http://www.toddlerapproved.com/2015/05/alphabet-pocket-matching-game.html>
[08.05.2019]

PIELIKUMS

3.1.att. Cirtņa fails

3.2.att. Ar dēļa pamatni grāmatas tehniskā ideja

3.3.att. Grāmatas nosaukuma vizualizācijas